

Vreme je žetve u Srbiji

U utorak je u Memorijalnom centru Potočari, sastavnom delu genocidne tvorevine zavedene kao Republika Srpska sahranjeno 505 nedužnih, prepoznatih Bošnjaka, iskopanih iz više sekundarnih grobnica. Poslednja otkrivena grobnica je kod Zvornika, tik do Srbije.

Ovaj Dan sjećanja u BiH koštao je budžet BiH oko 50.000 evra. Na dženazu je stiglo i 500 preživelih učesnika manifestacije „Marš smrti - put slobode“, onih koji su se probili iz obruča oko Srebrenice.

Stigla je i Karla del Ponte (Carla del Ponte), glavna tužiteljka Haškog tribunala koja lane nije bila u Potočarima, ljuta što Beograd deset godina ne šalje u Hag Ratka Mladića i Radovana Karadžića, dve trećine begunaca optuženih za srebrenički genocid. Ove, jedanaeste godine vlada Srbije će napraviti „Akcioni plan“ hapšenja i izručenja genocidnog generala, komandanta „legitimne vojne akcije u Srebrenici“, kako reče premijer Srbije Vojislav Koštunica. Sastavni deo plana je psihološka priprema građana za čin hapšenja zločinca Mladića.

„Koštunica može odmah dati Mladića ako to želi. Ali on to ne želi“, rekla je Del Ponte u utorak preživelim Srebreničanima sa kojima se jedino družila tog dana.

„Ratni zločinci imaju pravo na kaznu“, rekao je za sve na dženazi reis ul ulema Mustafa Cerić.

Ostali Srbi iz establišmenta su, umesto da kleče u Srebrenici, rekonstruisali srpsko-hrvatsko bratstvo i jedinstvo slaveći 150. godišnjicu rođenja Nikole Tesle i prepisujući ćirilicom hrvatski akcioni plan hapšenja Ante Gotovine.

U Haškom sudu Srebrenicu opisuju kao „trijumf zla“, „scene iz pakla ispisane na najmračnijim stranicama ljudske istorije“. Troje beže, šestorica su osuđena, a osmorica u Sheveningenu čekaju suđenje za holokaust u Bosni Srebrenoj. Četvrtina onih koji čekaju suđenje – Milan Gvero i Radivoje Miletić izjasnili su se da „nisu krivi“. Dokaz je što su početkom jula transportovani u Hag avionom vlade Srbije.

Desetogodišnjaci i još hiljade muškaraca su uhvaćeni i ubijeni tog jula. One koji su se sakrili u svojim kućama su, prema svedoku na suđenju generalu Vojske RS Radislavu Krstiću, osuđenom za srebrenički genocid na 35 godina zatvora „lovili kao pse i ubijali“.

Više od 60 kamiona vozilo je Bošnjake iz Srebrenice na stratišta. Pre ubistva vezivali su im oči i ruke. Neke su ubijali noću pod neonskom svetlošću, a sahranjivali buldožerima.

„Neki su živi sahranjeni“, rekao je pre deset godina u Haškom sudu Žan-Rene Ruez (Jean-René Ruez) koji je prikupljao svedočenja bosanskih muslimana: „Ulice su bile pune mrtvih, a reke crvene od krvi. Mnogo ljudi je izvršilo samoubistvo da im ne bi sekli uši, noseve i usne“, rekao je. Među detaljima masovnih ubistava Ruez izdvaja kada su roditelji morali da ubijaju decu ili gledati kako im decu ubijaju.

„Vojnik se približio ženi u gomili sa detetom u naručju koje je plakalo. Pitao je zašto dete plače. Odgovorila je da je dete gladno. On je obećao - „Više neće biti gladno“ i pred svima prezeo detetu vrat.

Vlada RS je septembra 2002. objavila sramni izveštaj u kome se tvrdilo da je u srebreničkoj "zaštićenoj zoni UN" u julu 1995. ubijeno oko 2.000 Bošnjaka: "Oko 1.800 bošnjačkih vojnika poginulo je u borbama dok su pokušavali da pobjegnu. Oko stotinu njih je najverovatnije umrlo od iscrpljenosti, a još stotinu su ubile srpske snage iz osвете ili nepoznavanja međunarodnog prava".

Nekoliko meseci kasnije istinu su ispričali neki od počinitelja. Dvojica iz RS koje je Haški sud optužio za zločine u Srebrenici - Momir Nikolić i Dragan Obrenović priznali su krivicu. Početkom maja 2003. Nikolić, koji je bio načelnik za bezbednost Bratunačke brigade Vojske RS detaljno je opisao plan čišćenja enklave od muslimanskog stanovništva – odvođenjem žena i dece iz enklave i ubijanjem vojno sposobnih muškaraca. Tri nedelje kasnije, njegovu priču je potkrepio Obrenović, koji je tokom genocida u Srebrenici bio zamenik komandanta Zvorničke brigade.

U Memorijalnom centru u Potočarima do utorka je ukopano 1.937 srebreničkih Bošnjaka. Od 8.106 pronađenih do tada. Prvi na preliminarnom spisku pronađenih je Hajrudin Abdurahmanović, a poslednji Mehmed Šečić. Prvi čovek sahranjen u utorak zove se Fadil Ademović. Poslednji je Mensur Zukić.

Vlada RS je dve godine kasnije objavila drugačiji izveštaj o dešavanjima u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995. Komisija je utvrdila da je „likvidirano više hiljada Bošnjaka, na način koji predstavlja teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava“, te da je „izvršilac preduzeo mjere prikrivanja zločina premještanjem tijela“. Otkrivene su 32 nove masovne grobnice, od kojih su samo četiri primarne. Podaci o grobnicama potiču iz same RS.

Izveštaj ocenjuje da je „najdramatičnije bilo 12. i 13. jula u Potočarima. Sistematski su razdvajani vojno sposobni muškarci od porodica. Među njima bilo je dosta vojno nesposobnih i maloljetnika. Najmanje hiljadu odvezeno je iz Potočara na mesta pogubljenja. Iza njih ostala je velika gomila ličnih stvari i dokumenata koji su spaljeni kasno uveče 13. jula. Do 12. jula u 17,30 h zarobljeno je najmanje šest hiljada muškaraca koji su raspoređeni na nekoliko lokacija“. Dalje u izveštaju piše: „Kasno poslepodne 13. jula 1995. godine više od hiljadu zatočenih odvedeno je u Kravicu i zatvoreno u zemljoradničku zadrugu. Kada je zarobljenik ubio jednog policajca, pripadnici MUP-a su se razbjesnjeli i počeli su likvidirati zarobljenike zoljama, ručnim bacačima, ručnim bombama i pušanim mecima“.

U izveštaju nisu bila imena zločinaca i tačan broj žrtava. OHR je ocenio da spisak Komisije nije konačan.

Radna grupa za provođenje zaključaka iz izveštaja Komisije za Srebrenicu evidentirala je 892 osobe zaposlene u opštinskim, entitetskim i državnim institucijama koje su povezane sa srebreničkim masakrom.

„Očekujemo da bude objavljen i spisak počinitelja zločina, jer mi njih poznajemo, njih 70 ili 80 odsto slobodno šeta Srebrenicom i Bratuncem“, kaže predsednica Udruženja „Pokret majki enklava Srebrenica i Žepa“ Munira Subašić.

Niko iz RS nije u utorak bio u Potočarima. Samo je izvaljen momak, koji je u vreme srebreničkog genocida bio dete, pred vulkanizerskom radnjom u Bratuncu onima iz Srbije i Sandžaka koji su došli na komemoraciju u Potočare, nepristojno pokazivao da nisu dobrodošli.

Na groblju u Potočarima, koje će za neku godinu progutati Memorijalni centar, ovog utorka oplakivale su svoje novosahranjene ili žena sa dvoje dece, ili jedan muškarac i četiri žene, ili 12 žena, jedan muškarac i jedno dete. Zlo se ovde pripitomilo.

„Ima tabuta bez igdje ikoga, pa bih molio da pomognete da se ukopaju“, poručuje spiker kolektivne dženaze. Za manje od tri sata sahranjeno je 505 ljudi. Sahranjivali su ih grobari sa belim rukavicama i dečaci sa mindušama, u bermudama.

Braneći SCG u martu 2006. od tužbe Sarajeva iz 1993. godine za agresiju i genocid, zastupnik Beograda Radoslav Stojanović je želeo da bosanski rat koji je počeo 6. aprila 1992. - onog dana kada je BiH priznata kao suverena država, prikaže kao građanski rat. U bosanskom ratu je poginulo 30.000 muslimanskih vojnika i 35.000 civila-muslimana. Oni čine dve trećine žrtava bosanskog rata. Stojanović je rekao da se JNA iz BiH bez ostatka povukla u maju 1992. Zamenik saveznog sekretara za narodnu odbranu SFRJ Blagoje Adžić potpisao je 7. maja 1992. dokument prema kome „pripadnici JNA koji ostaju na teritoriji Republike BiH ili se upućuju na tu teritoriju, zadržavaju ista prava kao i ostali pripadnici JNA... Zadržati na sadašnjim dužnostima u jedinicama i ustanovama BiH sve pripadnike JNA koji imaju državljanstvo BiH. Pripadnici JNA koji nemaju državljanstvo BiH mogu ostati na sadašnjim dužnostima u Republici BiH“, spokojno garantuje Adžić, pomenut u optužnici za Slobodana Miloševića kao učesnik „zločinačkog poduhvata uklanjanja 'nesrba' iz BiH“. SRJ je odustala da tuži Bosnu za genocid, tražeći recipročan potez. Stojanović, profesor Pravnog fakulteta je u Međunarodnom sudu pravde bioetički izračunao da se udeo bošnjačkog stanovništva u razmaku pre i posle rata u populaciji BiH povećao za 1,3 odsto. „Ne može se zamisliti da etnička grupa, navodno žrtva genocida poveća prisustvo na teritoriji na kojoj je nad njom navodno genocid izvršen“, kaže Stojanović.

Bošnjačko stanovništvo BiH čine posle rata Bosanci, Bošnjaci i muslimani. Pre rata je Srebrenicu nastanjivalo 72,9 odsto Bošnjaka, a danas 67,6 odsto Srba.

Po nekim zidovima, a svi su beli, četiri višespratna hangara u Potočarima u kojima je mučeno oko 50.000 ljudi, još ima jasnih tragova krvi. Ima tu i zid koji služi da bi se pognutom glavom udaralo u njega, sexy bar koji je radio od 7 do 22 sata, a neke prostorije su 11 godina zakatančene. U zgradi u kojoj je stolovao holandski bataljon iz sastava UN koji je bez reči predao hiljade ljudi belim nišanima u Memorijalnom centru na zidu još stoje rukom stanara ispisane poruke na engleskom jeziku: „Zaljubljen u Helgu“; „Bez zuba, brkata, smrdi kao govno – to je bosanska devojka“; „Nesalomivi“; „Obezbeđivati mir znači pripremati se za rat“.

Kad se iz Beograda krene bilo gde, ide se trasom zločina, napravljenom 1991. Put za Srebrenicu vodi preko masovnih grobnica Albanaca u Batajnici, zatim pod autoputem zakopanih Albanaca, pa onda selo Hrtkovci gde više nema Hrvata. Iako piše u Šešeljevoj optužnici da je odgovoran za progon Hrvata iz sela, njegovi postereri su svuda po selu, a autobuska nadstrešnica se zove „Šešelj grad“. Pa sremsko-mitrovački zatvori za Hrvate, pa Šid gde su blagosiljane ubice šest muslimanskih dečaka iz Srebrenice. Onda Bratunac. Stariji od kosovske bitke. „Grad iz 1381.“, piše u dobrodošlici. Iz Bratunca, direktno do groblja u Potočarima ide se Ulicom Svetog Save, pa ulicom Nemanjinom. Vreme je žetve u Srbiji.

(Monitor, jul 2006)